

## Besluit **Accreditierapport en -besluit met een positieve beoordeling van de accreditatieaanvraag voor de opleiding Master of Science in de stedenbouw en de ruimtelijke planning (master) van de Erasmushogeschool Brussel**

<b>onderwerp</b>	<b>1. Inleiding</b>
Accreditierapport en -besluit (000351)	Bij brief van 12 maart 2012 heeft het instellingsbestuur van de Erasmushogeschool Brussel te Brussel een accreditatieaanvraag ingediend bij de Nederlands-Vlaamse
<b>bijlage</b>	Accreditatieorganisatie (NVAO) voor de opleiding Master of Science in de stedenbouw en
1	de ruimtelijke planning (master). Deze aanvraag is ontvangen op 12 maart 2012 en ontvankelijk verklaard op 28 juni 2012.

De accreditatieaanvraag steunt op het visitatierapport van een externe beoordeling uitgevoerd door een visitatiecommissie ingesteld door de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA).

De visitatiecommissie kende de volgende samenstelling:

Voorzitter:

- Luuk Boelens, rijkshoogleraar der planologie aan de Universiteit Utrecht, lid redactieraad van het vakblad Ruimte van de Vlaamse Vereniging voor Ruimte en Planning;

Leden:

- Nadine Engels, onderwijsdeskundige, hoogleraar aan de Vrije Universiteit Brussel, actief binnen de Academische lerarenopleiding en de bachelor- en masteropleiding Pedagogische Wetenschappen;
- Wil Zonneveld, domeindeskundige, hoogleraar Stedelijke en Regionale Ontwikkeling bij Onderzoeksinstituut OTB/Faculteit Bouwkunde van de Technische Universiteit Delft;
- Philippe Van Wesenbeeck, domeindeskundige, directeur-manager van de Dienst Stedenbouw en Ruimtelijke Planning bij de Stad Gent;
- Een student-lid ontbrak. Het evaluatieorgaan, de VLHORA, meldt dat geen student-lid kon worden voorgedragen wegens overmacht. De VLHORA gaf aan dat de commissie tijdens de visitatie studenten uitgebreid heeft bevraagd en dat het studentenperspectief aldus werd meegenomen.

Secretaris:

- Ken Lambeerts, secretaris VLHORA.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 28 en 29 maart 2011. Het visitatierapport dateert van 1 maart 2012.

De NVAO komt tot de volgende vaststellingen:

- De externe beoordeling is opgesteld en onderbouwd overeenkomstig het toepasselijke Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen van de NVAO en volgens de daarbij behorende beslisregels;
- De visitatiecommissie heeft voor de externe beoordeling het door de VLHORA vastgestelde visitatieprotocol gevolgd;
- De externe beoordeling verschaft inzicht in de samenstelling van de visitatiecommissie;
- De externe beoordeling bevat een onderzoek ten gronde naar de aanwezigheid van voldoende generieke kwaliteitswaarborgen.

De NVAO is in het licht van het vorenstaande tot de slotsom gekomen dat de externe beoordeling over de voorliggende opleiding regelmatig en gedegen tot stand is gekomen.

### **3. Inhoudelijke overwegingen**

De NVAO steunt haar inhoudelijke besluitvorming in hoofdzaak op de onderstaande elementen uit het visitatierapport.

#### *Doelstellingen*

De commissie waardeert het dat het algemeen wetgevend kader is vertaald naar de opleiding via het model-Miller. Uit het zelfevaluatie-rapport en de gesprekken tijdens de visitatie met de algemeen directeur en het departementshoofd blijkt volgens de commissie dat het proces naar academisering duidelijk, helder en concreet werd gevoerd. De gestelde eindcompetenties dekken de academische vereisten, conform artikel 58 van het Decreet betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs, maar zijn omgezet in een eigen hanteerbaar kader van algemeen-wetenschappelijke en opleidingsspecifieke competenties. De opleidingsdoelen zijn gericht op het beheersen van competenties op masterniveau en zijn helder omschreven. De commissie vraagt zich wel af of de competenties niet té ambitieus zijn geformuleerd en of ze wel in het geheel voor alle docenten en studenten haalbaar zijn.

De commissie is van mening dat de inhoud van de opleiding is afgestemd op de Vlaamse en Brusselse regionale planningspraktijk. Het domeinspecifieke referentiekader is herkenbaar in de doelstellingen en de commissie meent dat de domeinspecifieke doelstellingen goed en concreet zijn uitgewerkt in gedragsindicatoren. Dat het werkveld wordt betrokken bij het bepalen van het profiel van de opleiding is zonder meer positief te noemen. De commissie raadt aan om meer aandacht te hebben voor een betere internationale benchmarking. De internationale dimensie is volgens de commissie vertegenwoordigd in de opleidingsdoelen. De doelstellingen worden op een duidelijke wijze naar de studenten gecommuniceerd.

De NVAO sluit zich aan bij de motivering voor alle facetoordelen. Derhalve beoordeelt de NVAO, in navolging van de visitatiecommissie, het onderwerp Doelstellingen als voldoende.

#### *Programma*

Uitgaande van de doelstellingen en eindcompetenties vindt de commissie dat het curriculum logisch is opgebouwd. De aandacht in het programma voor analyse en onderzoek, voorafgaand aan het ontwerp, stelt de commissie op prijs. De multidisciplinariteit van de opleiding is zonder meer ook een troef. De commissie merkt de aandacht voor

Pagina 3 van 11 academisering op verschillende manieren in het programma. Uit de beschikbare documenten blijkt dat de opleiding na een SWOT-analyse intensief heeft gewerkt aan de herstructurering van het opleidingsprogramma.

De commissie acht de professionele gerichtheid van het programma voldoende. Tijdens haar bezoek heeft zij gemerkt dat er binnen het programma aantoonbare verbanden zijn met de beroepspraktijk. Wat de academische gerichtheid betreft, concludeert de commissie dat het programma vooralsnog voldoende robuust lijkt. Niettemin vraagt dit wel nog enige aandacht. De commissie beveelt aan dat de opleiding zich scherper zou profileren op het gebied van ontwerpend onderzoek en transitie management.

De verticale samenhang is volgens de commissie zonder meer een positief punt van de opleiding. Van relatief eenvoudig in de eerste ontwerpstudio's wordt de moeilijkheidsgraad gradueel opgevoerd. Tijdens de rondleiding was de commissie onder de indruk van de kwaliteit van deze ontwerpstudio's. Ze meent dat de doorwerking van de meer theoretische vakken bij aanvang van het opleidingsprogramma in de masterproeven op het einde van het programma, meer zou moeten worden bewaakt. Horizontaal is er volgens de commissie sprake van een volledig en afgestemd vakkenpakket dat op enkele onderdelen na wat verbetering behoeft.

De masteropleiding bestaat uit twee studie jaren van elk 60 studiepunten. In totaal wordt dus een opleidingsprogramma georganiseerd van 120 studiepunten. Hiermee voldoet de opleiding aan de formele eisen met betrekking tot de minimale studieomvang van een master.

De commissie stelt vast dat de studietijd in overeenstemming is met het aantal studiepunten. De relatief zware studeerbaarheid voor werkstudenten verklaart wellicht ook de relatief grote uitval. De opleiding speelt daarop in door een intensiever en meer gestructureerd begeleidingstraject aan te bieden voor de masterproef. De commissie apprecieert dat de studietijd via studentenbevragingen wordt gemeten.

De commissie beveelt aan het didactische concept meer concreet uit te werken en uit te schrijven. Uit de voorbeelden van de leeractiviteiten die docenten en studenten gaven, meent de commissie te mogen besluiten dat de competentiegerichtheid wordt gerealiseerd. De commissie is tevreden over de aanwezige variatie aan werkvormen, maar vraagt de opleiding wel om deze te evalueren op hun effectiviteit in relatie tot het kader van de vooropgestelde doelstellingen. Uit de gesprekken met de studenten bleek dat zij de wijze waarop in de opleiding wordt ingespeeld op de actualiteit erg waarderen.

De commissie heeft tijdens haar bezoek vastgesteld dat de opleiding een toetsbeleid bezit. Er is een visie aanwezig, waarbij een duidelijke klemtoon ligt op de 'evaluatie om te leren'. Wel meent de commissie dat de beoordeling een scherpere en meer heldere koppeling met de nagestreefde competenties zou mogen bevatten. De commissie raadt aan de academische gerichtheid bij de beoordeling van de masterproeven nog te verhogen.

Uit de inzage van de masterproeven door de commissie is gebleken dat deze gemiddeld genomen net het academische niveau halen. Doorgaans munten de masterproeven wel uit in een goed gestructureerde opzet, een adequate analyse en een goed gebruik en verantwoording van bronnenmateriaal. Vooral op het gebied van het ontwerp of het verrichte ontwerpende onderzoek zijn de masterproeven onderbouwd. Wat conclusies en de

Pagina 4 van 11 mogelijke praktische doorwerking of haalbaarheid betreft, is er volgens de commissie evenwel nog een grote ruimte voor verbetering.

Er is expliciet gekozen voor een brede instroom aan kandidaat-studenten. Het programma heeft een hierop afgestemde multidisciplinaire inhoud. De commissie waardeert het dat het schakelprogramma alvast wordt gedifferentieerd naargelang de vooropleiding van de studenten. Ze beveelt de opleiding aan om het schakelprogramma voor een bredere groep studenten verplicht te maken en hierbij voldoende aandacht te besteden aan ontwerpende vaardigheden.

De NVAO sluit zich aan bij de motivering voor alle facetoordelen. Derhalve beoordeelt de NVAO, in navolging van de visitatiecommissie, het onderwerp Programma als voldoende.

#### *Inzet van personeel*

De commissie waardeert het dat op het niveau van de hogeschool, het departement en de opleiding een stevige kwaliteitszorg met betrekking tot personeelsbeleid werd uitgezet. Ook het feit dat alle personeelsleden worden geacht een persoonlijk ontwikkelingsplan (POP) te maken, weet de commissie te appreciëren. Zowel de domeinspecifieke als de onderwijskundige professionalisering krijgen volgens de commissie de nodige aandacht. Elke nieuw aan te werven docent wordt geacht gepromoveerd, dan wel tot promotie bereid te zijn. De betrokkenheid van het personeel en van de leidinggevenden is groot. Het valt de commissie daarbij op dat ook het administratief en technisch personeel erg bij het welzijn van de studenten betrokken is.

In de afgelopen jaren heeft men getracht het academisch niveau van de opleiding te versterken, met daarnaast een blijvende aandacht voor de professionele kant van het onderwijs. De commissie constateert op het moment van de beoordeling dat de kerndocenten van het korps nu in onvoldoende mate zijn gedoctoreerd. Ze waardeert dat de onderwijsonderdelen worden verzorgd door docenten met een onderzoeksopdracht, maar dit garandeert nog niet dat dit onderzoek in voldoende mate in het onderwijs terecht komt. Om het gewenste academische niveau te behalen, is extra aandacht nodig voor de (peer-reviewed) publicatielijsten van personeelsleden, alsmede de verbanden tussen het lopende onderzoek en het onderwijs.

Voor de afdeling Stedenbouw en ruimtelijke planning zijn er voor iedere 11,17 eenheden studenten 2,23 voltijdse eenheden personeel. Er is sprake van een grote werkdruk, maar ook van een onevenwichtige werklast. Dit kan zeker voorkomen en verbeterd worden. De commissie beveelt de opleiding aan om de ambities van de opleiding krachtiger in het personeelsbeleid door te laten werken via het aanstellen van contractmedewerkers, in aanvulling op de statutaire medewerkers. Ze vraagt aan de opleiding ook om meer ruimte te voorzien in het personeelsbestand voor onderzoek om de academische profilering te versterken.

De NVAO sluit zich aan bij de motivering voor alle facetoordelen. Derhalve beoordeelt de NVAO, in navolging van de visitatiecommissie, het onderwerp Inzet van personeel als voldoende.

#### *Voorzieningen*

De opleiding is gehuisvest op een moeilijke maar vakinhoudelijk interessante locatie, die vanwege de (verwachte) dynamiek een studieobject op zichzelf vormt. Het gebouw en de

Pagina 5 van 11 voorzieningen zijn adequaat voor het onderwijs binnen de opleiding. Uit het bezoek ter plaatse bleek daarenboven dat er heel wat voorzieningen aanwezig zijn om het studentenleven aangenamer te maken. Het viel de commissie positief op dat met de verruiming van de openstelling van voorzieningen adequaat wordt ingespeeld op het gegeven van een avond- en een zaterdagopleiding. De bibliotheek is momenteel sterk verouderd. De databanken vormen wel een degelijke aanvulling.

Studieloopbaanbegeleiding is een inherent deel van de opleiding. De studiebegeleiding is volgens de visitatiecommissie een pluspunt van de opleiding. Dat blijkt uit de rapportering over het formele beleid. Binnen de opleiding Stedenbouw en ruimtelijke planning wordt namelijk gestreefd naar een studiebegeleiding met de volgende eigenschappen: gestructureerd, proactief, maatwerk, persoonlijk en vrijwillig advies of begeleiding. De commissie is van mening dat de opleiding deze ambitie weet te vervullen. Het viel de commissie op dat de opleiding een positieve attitude vertoont naar de werkstudenten die de opleiding aantrekt.

De NVAO sluit zich aan bij de motivering voor alle facetoordelen. Derhalve beoordeelt de NVAO, in navolging van de visitatiecommissie, het onderwerp Voorzieningen als voldoende.

#### *Interne kwaliteitszorg*

De commissie constateert dat de opleiding de afgelopen jaren een enorme stap heeft gezet met belangrijke, positieve resultaten. Op basis van een SWOT-analyse zijn streefdoelen en daarbij horende verbeteringsacties geformuleerd. Uit het gesprek met de kwaliteitszorgcoördinatoren is gebleken dat de opleiding verschillende instrumenten voor evaluatie heeft uitgebouwd. Wel is het zo dat deze instrumenten nog niet systematisch gedurende een wat langere periode zijn ingezet. Uit de verhouding tussen het kwaliteitszorgbeleid op centraal en op opleidingsniveau blijkt volgens de commissie dat de interne kwaliteitszorg gedragen wordt door de opleiding.

Uit het bezoek ter plaatse bleek dat de maatregelen periodiek en goed worden opgevolgd. Na gedegen navraag onder studenten, docenten en ondersteunend personeel bleken er geen problematische aandachtspunten te bestaan. De opleiding Stedenbouw en ruimtelijke planning werd in het verleden nog niet door een visitatiecommissie beoordeeld. De opleiding kon dus nog geen rekening houden met voorgaande verbeteringspunten. De streefdoelen voor de toekomst vloeien voort uit beleidskeuzes die binnen de opleidingscommissie zijn gemaakt.

De commissie waardeert het dat niet alleen jaaractieplannen worden opgesteld voor een verbetering van de kwaliteit, maar ook dat via halfjaarlijkse kick-offdagen de medewerkers bij de inhoud en implementatie van die plannen worden betrokken. Het wordt eveneens gewaardeerd dat studenten, medewerkers en alumni op een gesystematiseerde wijze worden bevroegd. Wel wijst de commissie er op dat het van belang is om alumni systematisch te blijven bevragen ten aanzien van specifieke kwesties.

De NVAO sluit zich aan bij de motivering voor alle facetoordelen. Derhalve beoordeelt de NVAO, in navolging van de visitatiecommissie, het onderwerp Interne kwaliteitszorg als voldoende.

Uit de gevoerde gesprekken met de verschillende actoren bleek dat het werkveld en de afgestudeerden positief waren over de soepele doorstroom in het werkveld, en de studenten zelfs zeer positief over de competenties die ze via deze opleiding verwerven. De studenten bevestigen dat ze zelfstandig vakliteratuur kunnen opzoeken en dat ze daar kritisch over kunnen reflecteren. Ook uit de masterproeven blijkt dat enigszins, alhoewel de commissie van mening is dat deze nog, voor wat het academische niveau betreft, verder verbeterd kunnen worden. De opleiding dient erover te waken dat docenten en studenten voldoende internationale ervaringen opdoen en voldoende internationale wetenschappelijk literatuur consulteren en toepassen, alsmede dat ze zich via publicatielijsten naar buiten toe profileren.

Met ingang van het academiejaar 2008-2009 wordt het programma aan werkstudenten ook deeltijds aangeboden, gespreid over drie academiejaren, met als doel om de slaagcijfers te verbeteren. Toch is de commissie van oordeel dat het onderwijsrendement absoluut onvoldoende is. De uitval uit de opleiding ligt momenteel nog veel te hoog. Het onderwijsrendement dient zeker en vast naar boven bijgesteld te worden. De commissie stelt ook vast dat er nog maar weinig gegevens met betrekking tot onderwijsrendement aanwezig zijn. Ze vindt het positief dat de streefcijfers voor het onderwijsrendement in opbouw zijn. Toch stelt de commissie vast dat de opleiding het eigen rendement niet vergelijkt met dat van andere relevante opleidingen.

De NVAO sluit zich aan bij de motivering voor het als voldoende beoordeelde facet.

De NVAO sluit zich tevens aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score onvoldoende voor het facet onderwijsrendement. De NVAO is samen met de commissie van mening dat het onderwijsrendement binnen de opleiding in grote mate contextueel bepaald is. Binnen de huidige context, met een publiek van werkstudenten die niet altijd nood hebben aan een officieel en bijkomend diploma, en binnen de bestaande mogelijkheden doet de opleiding volgens de commissie voldoende inspanningen. Zij heeft vastgesteld dat het niveau van de masterproeven, de tevredenheid van studenten, alumni en van het werkveld blijken geven van een voldoende gerealiseerde niveau van de opleiding. Omdat de vereiste doelstellingen worden bereikt, meent de commissie dat het onvoldoende rendement wordt gecompenseerd door het gerealiseerde niveau, en kent zij aan de resultaten een voldoende toe.

#### *Conclusie*

De NVAO is in het licht van het vorenstaande tot de slotsom gekomen dat het eindoordeel van de commissie deugdelijk is gemotiveerd. De NVAO kan zich dan ook aansluiten bij de bevindingen en overwegingen voor alle facetten en onderwerpen, zoals verwoord in het visitatierapport. De eindconclusie uit het visitatierapport wordt gevolgd.

De NVAO heeft bij de analyse van het opleidingsrapport bijzondere aandacht besteed aan het academiseringsproces. Zij heeft zich meer bepaald de vraag gesteld of de realisaties en plannen, op grond waarvan de commissie haar oordeel vormt, voldoende aannemelijk maken dat de academiseringsdoelstellingen in 2013 worden gerealiseerd en de opleiding dan volledig aan de accreditatiecriteria zal beantwoorden.

De NVAO heeft daarbij gebruik gemaakt van het accreditatiekader (hoofdstuk 4) ten behoeve van de accreditatie van academiserende opleidingen. Samengevat zijn daarbij volgende criteria aan de orde:

- uit de doelstellingen blijkt duidelijk dat een wetenschappelijke oriëntatie wordt beoogd en er worden onderzoekscompetenties verwoord;
- academisering komt aan bod in de inrichting en opzet van het programma, inbedding van het onderwijs in het onderzoek is reeds duidelijk zichtbaar en de reeds gerealiseerde plannen en voornemens geven vertrouwen dat de doelstellingen van het omvormingsdossier worden gehaald;
- een onderzoeksomgeving, die de opleiding ondersteunt en voedt, is in ontwikkeling en de docenten zijn in voldoende mate betrokken bij het onderzoek;
- het is aannemelijk dat de opleiding de academiseringsdoelstellingen in 2012-2013 heeft gerealiseerd en dan dus volledig aan de accreditatiekaders voldoet.

De NVAO stelt vast dat de commissie in maart 2011 een opleiding heeft aangetroffen die behoorlijke vorderingen heeft gemaakt in het academiseringsproces en reeds resultaten neerzet rond academisering. De commissie vraagt wel aandacht voor de academisering van het personeel, alsook voor het bewaken van het academisch niveau van de masterproef.

Alles afwegend komt de NVAO tot de conclusie dat het vertrouwen van de commissie gerechtvaardigd is dat de opleiding voldoende inspanningen zal doen om het academiseringsproces tot een goed einde te brengen.

Pagina 8 van 11 **4. Oordelen visitatiecommissie**

De tabel geeft per onderwerp en per facet het oordeel van de visitatiecommissie weer.

ONDERWERP	ORDEEL	FACET	ORDEEL
<b>1 Doelstellingen opleiding</b>	V	1.1 niveau en oriëntatie	G
		1.2 domeinspecifieke eisen	V
<b>2 Programma</b>	V	2.1 eisen gerichtheid	V
		2.2 relatie doelstellingen - programma	V
		2.3 samenhang programma	V
		2.4 studielast	V
		2.5 toelatingsvoorwaarden	V
		2.6 studieomvang	OK
		2.7 afstemming vormgeving - inhoud	V
		2.8 beoordeling en toetsing	V
		2.9 masterproef	V
<b>3 Inzet van personeel</b>	V	3.1 eisen gerichtheid	V
		3.2 kwantiteit	V
		3.3 kwaliteit	V
<b>4 Voorzieningen</b>	V	4.1 materiële voorzieningen	V
		4.2 studiebegeleiding	G
<b>5 Interne kwaliteitszorg</b>	V	5.1 evaluatie resultaten	G
		5.2 maatregelen tot verbetering	G
		5.3 betrokkenheid	V
<b>6 Resultaten</b>	V	6.1 gerealiseerd niveau	V
		6.2 onderwijsrendement	O

**Eindoordeel: positief**



Pagina 9 van 11 **5. Globale oordelen NVAO**

De onderstaande tabel geeft per onderwerp het globaal oordeel van de NVAO weer.

<b>ONDERWERP</b>	<b>OORDEEL</b>
<b>1 Doelstellingen</b>	V
<b>2 Programma</b>	V
<b>3 Inzet personeel</b>	V
<b>4 Voorzieningen</b>	V
<b>5 Interne kwaliteitszorg</b>	V
<b>6 Resultaten</b>	V

**Eindoordeel: positief**

betreffende de accreditatie van de Master of Science in de stedenbouw en de ruimtelijke planning (master) van de Erasmushogeschool Brussel.

De NVAO,  
Na beraadslaging,  
Besluit:

Met toepassing van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, wordt het accreditatierapport en –besluit met positief eindoordeel voor de opleiding Master of Science in de stedenbouw en de ruimtelijke planning (master) van de Erasmushogeschool Brussel goedgekeurd en wordt de opleiding geaccrediteerd. Het betreft een opleiding zonder afstudeerrichtingen die te Brussel-hoofdstad wordt georganiseerd.

De in het eerste lid bedoelde accreditatie geldt vanaf de aanvang van het academiejaar 2013-2014 tot en met het einde van het academiejaar 2018-2019.

Den Haag, 23 januari 2013

Voor de NVAO,



Lucien Bollaert  
(bestuurder)

---

<sup>1</sup> Het ontwerp van accreditatierapport en –besluit werd aan de instelling bezorgd voor eventuele opmerkingen en bezwaren. Van deze gelegenheid heeft de instelling geen gebruik gemaakt.

Pagina 11 van 11 **Bijlage 1 – Gegevens opleiding**

– naam instelling	Erasmushogeschool Brussel
– adres instelling	Nijverheidskaai 170, B-1070 Brussel
– aard instelling	ambtshalve geregistreerd
– graad, kwalificatie en specificatie	Master of Science in de stedenbouw en de ruimtelijke planning
– niveau en oriëntatie	master
– studieomvang	120 studiepunten
– opleidingsvarianten	
– afstudeerrichtingen:	geen
– studietraject voor werkstudenten:	ja
– vestiging opleiding	Brussel-Hoofdstad
– onderwijstaal	Nederlands
– (delen van) studiegebieden	Industriële wetenschappen en technologie
– bijkomende titel	geen